

Bouwrechtjuristen

Vraag niet wie dit of dat gezegd heeft, maar geef je rekenschap van hetgeen er gezegd wordt.

Thomas a Kempis

Bouwrechtjuristen

mr. H.C.W.M. Moesker
mr. S.J.H. Rutten

Eerste druk

's-Gravenhage - 2018

Omslagfoto

Het gebouw op de omslag, de parkeergarage op het Katwolderplein te Zwolle, is ontworpen door Dok architecten en opgeleverd in 2017. Op de website van Dok architecten wordt het gebouw getypeerd als een sprookje en wordt o.a. opgemerkt: 'Vorm en functie zijn geïnspireerd op een reis over de Zijderoute door Centraal-Azië, waar reizigers samenkomen in een karavanserai; een overnachtingsplek voor karavanen.' Wat een treffende inspiratie voor een parkeergarage. Het gebouw is meer dan alleen esthetisch heel mooi: het voldoet ook aan het Breeam-keurmerk. Het gebouw heeft 800 vierkante meter zonnepanelen, een energiezuinig led-verlichtingssysteem, 28 oplaadpunten, hangplanten bekleden de achtergevel en rondom zijn er nestel- en schuilplaatsen voor zwaluwen en vleermuizen.

De gelaagdheid van de gevel kan gezien worden als symbolisch voor het bouwrecht. Het Instituut voor Bouwrecht streeft er naar om het bouwrecht te beoefenen op alle niveaus opdat van het 'stapelen van de stenen' (en hoe mooi kan dat niet gebeuren, getuige de omslag) tot en met de zuiver wetenschappelijke beoefening van het bouwrecht kennis en praktijk verdiepen en verbeteren. Daarbij hebben die niveaus elkaar nodig en vormen zij uiteindelijk een gebouw: het gebouw van de kennis van het bouwrecht.

De omslagfoto is gemaakt door Monika Chao-Duivis.

ISBN 978-94-6315-043-9
NUR 820-823

© 2018, Stichting Instituut voor Bouwrecht, H.C.W.M. Moesker & S.J.H. Rutten

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgeverij. Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van art. 16h tot en met 16m Auteurswet 1912 jo. het Besluit van 27 november 2002, Stb. 2002, 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken dient men zich tot de Stichting Instituut voor Bouwrecht te wenden.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photo print, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Woord vooraf

Voor ons ligt een prachtig boek, met veel zorg samengesteld door Eric Moesker en Sjoerd Rutten. Wat mij vooral interesseert, is de achtergrond van de bouwrechtjuristen die in dit boek voor het voetlicht komen. Wellicht heeft u dezelfde belangstelling? Ik weet waar ik zelf vandaan kom: niet uit een juristenmilieu. Bij de meeste collega's heb ik, omdat ze de natuurlijke uitstraling van jurist hebben, de neiging te denken dat ze als jurist zijn geboren, of dat ze op zijn minst uit een juristenfamilie komen. Uit de interviews blijkt echter dat dit niet vaak het geval is, op een enkele uitzondering na. Het zijn net zulke mensen als ik! Wel zijn er bijna altijd familiebanden die de latere loopbaan goed verklaren, in combinatie met een zekere fascinatie voor het recht, die tot uitdrukking komt in een kritische en nieuwsgierige opstelling. De bouwrechtjurist kan, zo blijkt, ook niet zonder een aanleg voor, althans een interesse in de praktische aspecten van het rechtsgebied: bouwtechniek, bestekken, kaartlezen en dergelijke. Ik licht een aantal geïnterviewden uit.

Matton van den Berg, eminence grise, had een vader die directeur was van een bouwbedrijf. Hij was eigenlijk voorbestemd om hem op te volgen en economie te studeren maar koos toch zijn eigen, juridisch academische weg in het bouwrecht. Lees wat hij zegt over de door hem al vroeg gesignaleerde contradictie in het geval van aansprakelijkheid voor schade als een opdrachtgever directietoezicht laat houden en je weet: hier was iemand op zijn plaats van bestemming.

Peter van Buuren, jarenlang één van de centrale pijlers in het publieke bouwrecht, had een jurist als vader die echter nooit een typisch juridische functie bekleedde. Verder waren er in de familie geen juristen aanwezig. Na een valse start in de biologie koos hij met de nodige aarzeling voor rechten. Ook bij hem de verwondering en de nieuwsgierigheid die hem bij het destijds nauwelijks - hoe anders is dat nu - onderzochte onderwerp van de belanghebbende bracht. Bij hem zien we een relativering van de noodzaak van technisch inzicht. Hij is eerst en vooral een theoreticus, die echter door zijn rechterlijke werk weet dat het uiteindelijk gaat om een juiste bediening van rechtzoekenden.

Monika Chao-Duivis, betrouwbare directeur van het Instituut voor Bouwrecht, is ook niet afkomstig uit een juristenfamilie en begon pas na een avondopleiding MO Geschiedenis aan de studie Rechten. Dat ze het vak Bouwrecht koos als specialisatie was een toevalligheid. Er waren maar weinig keuzevakken die pasten bij het hoge studietempo dat zij aan de dag legde. Ook bij Monika zien we de nieuwsgierigheid eraf spatten, bijvoorbeeld als ze het heeft over de bij verrassing toegankelijke bouwcontracten en bestekteksten uit de Middeleeuwen. Daar wil ze hoe dan ook wat mee gaan doen. Technisch inzicht in de bouw ziet zij, vooral in de rol van rechter of als arbiter, als een vereiste, zij het niet per se bij ieder lid van het scheidsgerecht.

Chris Jansen, anker van het aanbestedingsrecht, komt uit een arbeidersnest, zoals hij het zelf aanduidt. Zijn moeder is bepalend geweest voor zijn belangstelling voor het recht, omdat zij directiesecretaresse bij de afdeling juridische zaken van Wilma Bouw

was. Door dat contact kwamen er juristen over de vloer, en zo kwam hij op het idee om rechten te gaan studeren, in het bijzonder om het vak Bouwrecht bij Matton van den Berg te gaan volgen. Lees wat hij zegt in het onderdeel *grondslag juridische denken* en je begrijpt meteen dat nieuwgierigheid zich in zijn geval vertaalt in superieure dogmatiek. Ook hij ziet technisch inzicht als een noodzakelijk vereiste om in het bouwrecht te kunnen functioneren.

Dan een keuze uit de jongere garde. Hugo Doornhof, partner bij AKD, komt niet uit een juristenfamilie, maar dankt zijn belangstelling voor het omgevingsrecht aan zijn ouders die in de gemeentepolitiek werkzaam waren. Die belangstelling werd vergroot toen hij nog tijdens zijn studie in de voetsporen trad van zijn ouders en gemeenteraadslid werd. Hij zegt het niet, maar ongetwijfeld heeft de belangstelling voor de publieke zaak zijn keuze voor de studie rechten beïnvloed. Ook Hugo ziet technisch inzicht, althans in de techniek achter de normen die het omgevingsrecht beheersen, als een belangrijk onderdeel van de bagage van de bouwrechtjurist. Als hij daarover spreekt onder het kopje *Taal*, blijkt ook zijn nieuwgierigheid. Hoe vertaal je die technische normen eigenlijk op een zodanige manier dat een rechter daar in een geschil wat mee kan?

Vooruit, als laatste een uitzondering besproken: Arent van Wassenaer, jurist pur sang, maar met een verrassende voorkeur voor de praktisch inbedding. Lees maar wat hij zegt over bouwcontracten: *less is more*. Dat hij uit een juristenfamilie komt, was mij niet onbekend, want ik kende zijn vader die aan de VU hoogleraar Privaatrecht was, en ik wist ook dat Gerard Wiarda (*Drie typen van rechtsvinding*) de opa van Arent was. Maar daar houdt het niet mee op. Huib Drion passeert de revue, terwijl Arent ook stilstaat bij de stimulerende rol die Wiarda speelde in de juridische ontwikkeling van de kinderen Van Wassenaer, die zich in meerderheid in het recht zouden gaan bekwamen. Arent probeerde zich eerst nog te verzetten tegen de noodlottige gevolgen van deze indoctrinatie door medicijnen te gaan studeren, maar bekeerde zich al na drie jaar alsnog tot rechten. Vreemd genoeg zegt hij daarover dat hij het deed omdat hij niet wist wat hij wilde worden! Als je een indruk wil krijgen van zijn creativiteit, moet je het stukje lezen waarin hij vertelt over een spel dat hij heeft bedacht om beheersmaatregelen in beeld te brengen en onderhandelbaar te maken bij projectsamenwerkingsvormen. Voor de techniek is hij niet bang: een technisch rapport moet je gewoon lezen en als je het niet snapt, moet je iemand vragen het uit te leggen.

Al met al genoeg redenen om dit boek te lezen. Het is een feest van herkenning, terwijl er ook talloze interessante feiten en weetjes aan het licht komen.

Jan Struiksma (voorzitter Stichting Instituut voor Bouwrecht)

Inhoudsopgave

Woord vooraf	v
Wetenschap	
Em. prof. mr. M.A.M.C. (Matton) van den Berg	3
Prof. mr. P.J.J. (Peter) van Buuren	21
Prof. mr. dr. M.A.B. (Monika) Chao-Duivis	39
Prof. mr. C.E.C. (Chris) Jansen	61
Prof. mr. A.G.A. (Tonny) Nijmeijer	83
Prof. mr. J.A.M.A. (Jacques) Sluysmans	99
Prof. mr. dr. A.A. (Aart) van Velten	117
Advocatuur	
Mr. R.G.T. (Rob) Bleeker	131
Mr. drs. H. (Hugo) Doornhof	149
Mr. J.C. (Hanneke) Ellerman	163
Mr. J. (Jade) Gundelach	181
Mr. P.J.R. (Peter) Habraken	199
Mr. F.H.A.M. (Frank) Thunnissen	215
Bedrijfsjuristen	
Mr. dr. J.H.G. (Jan) van den Broek	233
Mr. H.W.R.A.M. (Henk) Janssen	255
Brancheorganisaties	
Mr. A.A.M. (Agnes) Evers	275
Mr. D.E. (Dick) van Werven	291
Mr. N. (Nicolette) Zandvliet	311
Overheid	
Mr. J.H. (Hans) Potter	333
Mr. E.M.A. (Els) van der Riet	353
Geschilbeslechters	
Mr. W. (Walter) ten Cate	373
Mr. K.E. (Klaas) Mollema	391
Mr. J. (Janette) Verbeek	409
Mr. ing. J.J. (Jos) van de Vijver	425
Mr. A.G.J. (Arent) van Wassenaer	441

Achtergrondinformatie

Achtergrondinformatie 463

Personalia

Personalia 469

Alfabetisch personenregister 470